

našim narodom le nove nesreče in sramoto, sem si že večkrat želel, naj bi se trta povsod posušila, naj bi po goricah namesto nje sadili krompir, sočivje in druge užitne sadeže, ali pa da bi začeli tudi pri nas napravljati vino brez strupenega alkohola, kakor to delajo že v mnogih drugih naprednejših državah.

Dr. F. ZBAŠNIK:

Prijatelja.

Gregec in Francek sta bila velika prijatelja. No, bila sta soseda in potemtakem ni bilo čudno, da sta bila vedno skupaj. Odkar sta brez tuje pomoči kobacala po zemlji, skoro ni bilo videti enega brez drugega. Ali je bil Francek pri Gregčevih ali Gregec pri Franckovih. Ločila sta se samo takrat, kadar so enega ali drugega poklicali k jedi, in pa zvečer seveda, ko je bilo treba iti spat. Komaj pa sta zjutraj oči odprla, sta se že ozirala eden po drugem. Ker še nista bila zadosti stara za šolo, sta se po cele dneve skupaj igrala. Pač se je dostikrat zgodilo, da sta se kaj sporekla. Časih se je morda celo zgodilo, da sta se malo sprijela ali da je eden drugega v svojem srdu oplazil s svojo majhno ročico preko glave, toda večjih posledic to ni imelo nikoli. Nekaj časa sta se po takih dogodkih grdo držala drug na drugega, pa je bilo kmalu zopet dobro. Več kot četrt ure ni nikdar trajalo sovraštvo med njima.

Nekega zimskega dne je pritekkel Gregec bos preko snega k Franckovim. Res ni imel daleč, a sneg je sneg!

»Otrok božji, ali te nič ne zebe, ko si bos?« se začudi Francova mati. Gregec pa se moško odreže: »Kaj bi me zeblo! Saj imam kožuh!«

»I saj res! Glej, glej, nisem precej opazila! Kje si ga pa dobil?«

»Naredili so mi ga iz očetovega, ki je bil star in strgan!«

»A tako! No, zate bo pa še dober, šel! Zdaj razumem tudi: če imaš kožuh preko pleč, te seveda tudi v noge ne more zebsti! O ti

Gregec ti, kako si pameten! Pa lep si v kožuhu, lep! O ti božja pomagalka! V kako razstavo bi te človek poslal!...«

Toda pokazalo se je kmalu, da se Gregec ni prišel samo s kožuhom ponašat, temveč tudi še z nečem drugim. Stopil je k peči, iz česar je bilo sklepati, da ga vendarle malo zebe, pa izvlekel iz edinega žepa, ki ga je imel ob desni strani zunaj na kožuhu prišitega, kos belega kruha in pa debelo rdeče jabolko, katerega lepi vonj je Francka kar zaščegetal po nosu.

»Boter so mi prinesli!« se je pohvalil Gregec, ne da bi ga bil kdo vprašal in začel slastno jesti. Zdaj je vgriznil pogačo, zdaj jabolko, da so se Francku kar sline cedile. Ta je od začetka pričakoval, da se ga Gregec spomni in mu odstopi malo od svoje bogate južine. Čemu bi bil sicer prišel sem jest, ko bi bil lahko doma pojedel! Toda Gregec je jedel in jedel in pri tem pogledaval Francka, kakor bi mu bil hotel reči: »Vidiš, kako se meni dobro godi!« A da bi mu bil kaj odstopil, to mu ni prišlo na misel. Ubogi Francek je imel zdaj lepo priliko spoznati, kakšni so prijatelji. Dokler ni treba, da bi ti kaj dali, so sladki in prijazni, če pa bi morali v dejanju pokazati svoje prijateljstvo, so gluhi in slepi!

No, Francek je še vedno po malem upal, da se Gregcu omehča srce. Mislil si je: »Ko se sam naje, ponudi pa tebi, kar mu ostane!« Toda Gregec se ni menil za Franckove tihe želje, dasi jih ni bilo težko zaslutiti. Jedel je naprej in še nalašč je menda prav cmokal, da bi bilo Francku tem huje. Ta si ni mogel naposled drugače, nego da je prijatelja zaprosil: »Gregec, daj meni malo!«

Gregec pa se je obregnil: »Kajpak! Saj še zame ni zadosti!«

»Samo enkrat naj ugriznem v jabolko!« je iznova poprosil Francek. Bilo je zadnji čas, zakaj pogača in jabolko v Gregčevih rokah sta se kar topila. Gregec pa, da bi mu ne bilo treba odgovoriti, je hlatal še bolj in naposled zmašil, kar je še imel, vse skupaj v usta ter z napihnjnimi lici odbežal proti domu, ne da bi se bil poslovil.

Francek je žalosten vprašal mater: »Mati, oh, zakaj pa meni ne prinese nihče pogače in jabolka?«

»Boš že še tudi ti kdaj kaj imel, česar ne bo imel Gregec! Kar tiho bodi! Kolo sreče se obrača!« ga potolaži mati.

Francek je res umolknil. Ali po tihem je razmišljeval o tem, kako lepo bi bilo, če bi se nenadoma odprla vrata, pa bi stopil kdo v sobo in mu ponudil kolača in jabolka ali še celo pomaranč. To bi jedel! Gregcu pa ne bi dal nič, prav nič!...

Francek in Gregec sta bila že oba na vse to pozabila, ko je prišel Gregec zopet k Francku v vas. Naletel je baš, ko je držal Francek v roki velik kos kruha, namazanega z medom. Neka materina znanka nekje od daleč se je bila zglasila in prinesla s seboj lep kos čebelnega satja, napolnjenega z medom. Francek prej še nikoli

ni jedel medu, zato mu je zdaj še bolj ugajal. Gladil se je z dlanjo po prsih in trebuhu in venomer vzklikal: »Mmm, kako dobro, kako dobro! Mmm!...«

Gregec je rdel v obraz, ko je to gledal, in nemirno prestopical sem in tja. Tudi on ni še nikoli pokusil medu, a to je slišal praviti, da je med sladek in strašno dober. Požiral je sline in pretepesti bi se dal, ko bi smel le enkrat vgrizniti v kruh, ki je šel Francku tako jako v slast. V srcu se mu je budila zavist in najrajši bi skočil tja in iztrgal Francku iz roke sladko reč pa zasadil zobe vanjo. A vedel je, da kaj takega ne sme storiti. Povrh se je pa še spomnil, kako ga je Francek prosil tistikrat pogače in jabolka, pa mu ni hotel ničesar dati! Kesal se je zdaj, da je bil takrat tako trdosrčen. Če bi bil on tistikrat Francku dal, pa bi bil zdaj tudi Francek njemu! No, pa morda mu da vse eno pokusiti! Morda Francek na tisto nič več ne misli ali pa mu je celo odpustil!

In Gregec je začel pokašljevati, da bi na ta način obrnil Franckovo pozornost nase. A Francek je dobro vedel, da je Gregec tukaj, vedel tudi, kake muke trpi in kake želje ga navdajajo. In morda je prav zaradi tega še bolj ponavljal: »Mmm, kako je to sladko, kako je to sladko! Med je pa res dober! Najboljše na svetu!«

Francku je bilo res dobro, Gregcu pa strašno hudo. Čim dalje nemirneje je stopical sem in tja in z očmi je požiral to, kar je požiral Francek z ustmi. Toda od tega ni dosti imel. Nasprotno, le še huje mu je bilo. Imel je občutek, da skoprni, če si ne uteši želje. A kako, kako? Preudarjal je, pa ni vedel, kako naj bi začel. A naposled, ko ni mogel nič več strpeti, stopi za korak proti Francku in ga s tresočim glasom zaprosi: »Francek, daj mi pokusiti, da bom vedel, kakšen je med!«

Francek pa je menda samo čakal na to, da dobi priliko za maščevanje. Pogledal je očitajoč Gregca, nagnil glavo na levo stran in pokimovaje z njo oponašal Gregcu: »Saj nisem neumen! Ali si ti meni tistikrat kaj dal, ko sem te prosil pogače in jabolka?«

Gregec je postal še bolj rdeč. Videlo se je, da ga je sram in da ne ve, kam bi se dal. Ni manjkalo dosti, da se ni razjokal. Takrat pa mu priskoči Franckova mati na pomoč.

»E, daj mu, daj, malo!« začne prigovarjati Francku. Francek si je pomišljal nekoliko. Stvar se ni prav ujemala. Oči so se mu razširile in dvomeč je vprašal mater: »Ali navzlic temu naj mu dam, da on meni nič ni dal?«

»Navzlic temu! Ako Gregec ni kdaj kaj prav storil, ga v tem ne smeš posnemati, ampak moraš gledati, da boš boljši od njega,« ga pouči mati.

Francek tega ni posebno dobro razumel, a to je vedel, da mora mater slušati in da je gotovo vse prav, kar mu mati veli. Stopil je

k njej, ji pomolil tja svoj kos in rekel: »Nate, mati, pa vi odrežite za Gregca!...«

Gregec se je ves srečen oblizaval, ko je okusil med. Ko je potem odhajal domov pobahat se, kaj je pri sosedovih dobrega jedel, je obljubil Francku: »Oče pojde ta teden na semenj in mi prinese lecta. Tudi jaz bom tebi dal!«

In Gregec je držal besedo! Prinesel mu je celega konjička iz lecta. Od tistih dob sta se Gregec in Francek še bolj rada imela. Bila sta si poslej prava, resnična prijatelja — ne samo po imenu. In še dandanes, ko sta že velika, če treba, z veseljem drug drugemu postrežeta in si pomagata v vseh stiskah in nadlogah.

Dan.

*Tam za poljem, za gorami
vzdramil se je mladi dan,
belca — solnce je zajahal
k nam na rosno plan.*

*Ni povprašal, ni potrkal,
ko je v sobico temno
prišel k meni in podal mi
belo je rokó.*

*Vstal sem in slonim ob oknu
in pošiljam lep pozdrav
solncu jutra in zelenju
venčanih daljav.*

Franjo Roš.

